

Lerums Naturskyddsförening (LNF) – Verksamhetsberättelse 2023

Verksamheten 2023 inom LNF har omfattat ett stort antal aktiviteter. Ett betydande antal skrivelser har i vanlig omfattning avfattats. Programbladets båda utgåvor var välfyllda. Relationerna och samarbetet med Lerums kommun har förändrats sedan den politiska kommunorganisationen gjorts om; samarbetet har ännu inte funnit sin optimala form.

LNF uppfattas som den ledande företrädaren för natur- och miljöfrågor i Lerums kommun. Vid årsskiftet 2023/2024 var antalet medlemmar 1586 enligt riksföreningens medlemsregister.

Styrelsen bestod efter 13 mars 2023 av Catharina Pettersson (ordf.), Stefan Larsson (vice ordf.), Lars Hultén (kassör), Bo Nilsson (sekr.), Lars-Erik Karlsson, Bertil Svensson, Anette Heijnesson Hultén, Håkan Jernehov, Ingrid Grange, Lena Jernehov, Tommy Aronsson, Mikael Sundström och Pierre Schöneman. Suppleanter: Ingrid Ritola, Erika Tyrberg och Kjell Hansson.

Styrelsen höll 11 protokollförda sammanträden under 2023. Några gruppmöten har även hållits.

Arbetsgrupper. För att effektivt ta tillvara styrelsens och övriga aktiva medlemmars kunskaper och intressen har arbetet varit organiserat i grupper med olika intresseinriktningar. Grupperna fungerar oftast informellt med hjälp av e-post och rapporterar genom kontaktpersoner till styrelsen. Under 2023 har det funnits grupper för följande aktiviteter: Program, Utbildning, Plan, Handla miljövänligt, Landskap, Skog, Botanik, Fåglar, Sjöar och vattendrag, Insekter, Amfibieskydd och Fladdermöss, Hemsidan och Facebook samt Natursnokarna. LNF saknar särskild arbetsgrupp för klimatet. Klimatperspektivet är viktigt när vi ger remissvar och i föreningens påverkansarbete vilket innebär att klimatfrågan är en del av de övriga arbetsgruppernas verksamhet.

Biologisk mångfald. I samband med den internationella dagen för biologisk mångfald anordnade LNF ett tvådagarsevent, på Baggens torg och Aludden i Lerum, som syftade till att öka allmänhetens kunskap och intresse för den biologiska mångfalden. Natursnokarna håvade grodyngel och annat spännande i en närliggande damm. Vi spanade efter fåglar, trollsländor och småkryp av olika slag i närområdet. Vid Aspens strand berättades det om sjöns fantastiska artrikedom och Aluddens fina gamla träd. Eventet skedde i samarbete med Studieförbundet, STF och Natursnokarna.

Årsmötet ägde rum 13 mars.

Representation. Catharina Pettersson har utsetts till representant för LNF i styrelsen för Naturskyddsföreningen i Bohuslän. Stefan Larsson medverkade i Sävåsns Vattenråd.

Representanter för LNF har under många år brukat träffa kommunledningen två gånger varje år. Kommunen har 2023 förändrat nämndstrukturen och samtidigt har kommunledningen ändrat sin policy för möten med föreningar. Det har lett till att LNF träffat ordföranden för samhällsbyggnadsnämnden vid ett tillfälle, den 24 oktober. Vid mötet tog LNF upp frågor rörande skog, biologisk mångfald och vattenförsörjning.

Information. Extern information sker kontinuerligt via LNF:s hemsida och Facebook. Vid några tillfällen har LNF uppmärksammats i media och redovisat synpunkter i insändare. Intern information till alla fullbetalande medlemmar sker i två programblad per år. Kortfattad intern information om LNF:s verksamhet har skickats med e-post till intresserade medlemmar vid några tillfällen. Information kommer fortsättningsvis att skickas till de som lämnat e-postadress till medlemsregistret. Den som därutöver vill ha information meddelar nilssobo@gmail.com.

Program och programverksamhet

Alla fullbetalande medlemmar fick innehållsrika vår- och höstprogramblad i slutet av februari respektive i mitten av september. Mer än 80% av upplagan delades ut av medlemmar medan övrigt sändes med post. Hela det aktuella programbladet finns även digitalt på hemsidan.

Utbildning

Utbildning är inslag i många aktiviteter.

Plan- och miljöfrågor

Under året har LNF sänt eller medverkat i ca 10 skrivelser med synpunkter i natur-, miljö- och planärenden till i första hand Lerums kommun men även till Länsstyrelsen och Trafikverket. Viktigare, mer utförliga skrivelser finns på LNF:s hemsida <https://lerum.naturskyddsforeningen.se/>.

LNF är remissinstans till kommunen i planärenden. Lerums kommun har de senaste åren växt med ca 2% om året, vilket medför rätt stor aktivitet ifråga om byggande i mindre omfattning och nya planer. LNF har under 2023 bland annat yttrat sig över detaljplaner för bostäder med mera på växthustomten i Floda, Aspen strand och Hede väster om Gråbovägen. LNF har även för tredje gången överklagat kommunens strandskyddsdispens och förhandsbesked för ett kallbadhus i Aspen.

Handla miljövänligt

Under våren medverkade LNF i en utställning där elever från gymnasieskolans estetiska linje visade alster med hållbarhet som tema. För att visa hur man kan ta tillvara de kläder vi redan har anordnade LNF tillsammans med Lerums Skaparverkstad en workshop i Dergårdsfoajén i oktober.

En insändare med tema ekologisk ost har publicerats i Lerums tidning.

Landskap

Sedan 1960-talet har LNF arbetat för att bibehålla de blomsterrika ängarna ner mot Stensjön. Grovjobbet har under många år skötts av betande highland-kor från Stensjöås, men dessa finns inte längre kvar. LNF har därför under året arbetat för att få ska kunna ta över grovarbetet och att ett vargstängsel ska sättas upp runt området. Vi har haft fem arbetsdagar, fyra för att röja området på buskar och sly och en för att röja bestånden av örnbräken.

Skog

Under året har LNF haft stort fokus på att försöka bevara ett artrikt skogsområde norr om Aggetorp som kommunen äger och planerar att avverka. Vi har under året inventerat området,

lämnat skriftliga synpunkter till kommunen, publicerat insändare i Lerums tidning och visat kommunens marksamordnare områdets speciella karaktär. Vi har också erbjudit Lerums kommun ekonomisk kompensation för bortfallet av virke från Aggetorp i utbyte mot att skogen inte avverkas.

LNF har också arbetat för att stoppa en gallring av ett mycket fint och populärt friluftsområde i Norra Hallsås som ägs av kommunen. Även här inventerades området, synpunkter lämnades till kommunen och en artikel publicerades i Lerums tidning. Tyvärr kunde vi inte stoppa gallringen då kommunen redan anlitat en underentreprenör.

Efter samarbete med markägaren av Ljungsmossen i Floda har vi satt upp en informationsskylt om de känsliga arterna runt vattenspegeln samt de 200-åriga minitallarna.

LNF:s skogsgrupp går löpande igenom avverkningsanmälningar i Lerums kommun samt Risveden. Den träffas regelbundet för inventeringar och lämnar synpunkter till Skogsstyrelsen om behov finns. Bland annat så har gruppen uppmärksammat kommunen och skogsstyrelsen på avverkning i en 250 år gammal granskog i kommunens södra del. Fortsatt huggning är stoppad.

Risvedengruppen, där Naturskyddsföreningens kretsar i Ale, Alingsås och Lerum ingår, har under året fortsatt sitt arbete med att försöka skydda kvarvarande gammelskog.

Botanik

Botanikgruppen har genomfört sex vandringar inklusive en heldagsexkursion som gick till Hössna prästgårds naturreservat i Ulricehamn. De övriga aktiviteterna hölls inom kommunen. Bland annat besökte vi det nya naturreservatet i Härskogen. Vi tittade på signalarten knärot i Blåbärsåsskogarna i Floda och vid ett tillfälle visade och berättade Tomas Bergsand om den fina blomsterängen vid Lingonvägen i Floda.

Fågelgruppen

Under 2023 har LNF fortsatt sitt arbete för att uppföra ett fågeltorn i Hjällsnäsvikens sydvästra del. Efter godkända strandskyddsdispenser har även ett bygglov beviljats. Föreningen har nu två år på sig att påbörja byggnationen och fem år på sig för att färdigställa projektet.

LNF har under 2023 förbättrat förutsättningarna för häckande backsvalor i Gråbo grusgrop. Föreningen har satt upp en informationsskylt om brantens betydelse och känslighet för störning. Skylten har emottagits väl av allmänheten som vistas i gropen. Häckningsresultatet för backsvalorna 2023 var i paritet med resultatet 2022.

Bland Fågelgruppens övriga aktiviteter under 2023 kan nämnas deltagande i den årliga nationella sjöfågelräkningen, där vi räknade fåglar i sjösystemet från Mjörn till Aspen för 55:e året. Ett flertal organiserade utflykter har gjorts, med bland annat Säveåpromenad från Floda till Stenkullen och både vår- och höstfågelvandring vid Sjövik. Den traditionella cykelturen utefter gamla banvallen vid Stannum genomfördes liksom sträckfågelmorgon vid Hjällsnäs (modellflygplatsen), i år för 38:e gången. Fågelskådningens dag firades i maj vid Stålebo våtmarker, och Naturnatta gick i nattskärrornas tecken vid Vite Mosse. Vi har deltagit i "Projekt Lom", där storlom har inventerats i Uспен, Tvärsjön, Sturven och Stora Stamsjön. Även

smålom har inventerats i några tjärnar. Häckningar av tornfalk och pilgrimsfalk samt fiskgjuse har följts regelbundet under året, och ungarna har ringmärkts.

Vi har tillverkat ett 50-tal småfågelholkar. Rensning och komplettering av småfågelholkar har skett bl a i Sävåns, Lerådalens och Hulans naturreservat. Matning av skogsmesar genomfördes i närheten av Riddarstensspåret. Någon matning av sjöfågel har inte skett på grund av den milda vintern.

Myndighetskontakter pågår även för upprättande av fågelskyddsområde i Mjörn.

Vi har haft fyra inomhusträffar med bildvisningar samt trevlig samvaro. Dammarna i Stålebodalen, Lergraven samt Bengts damm har även 2023 varit ett Eldorado för fåglar och lockat till många besök.

Sjöar och vattendrag

Våra sjöar samt Sävåån med dess biflöden och miljön däri och däromkring med dess biologiska mångfald har LNF aktivt, som vanligt, försökt att verka positivt för under 2023. I Sävåån har laxfiskarna numera möjlighet att vandra ända upp till Floda genom de fiskvägar som byggts i Hedefors och Hillefors, bl.a. genom LNF:s insatser. Mycket glädjande verkar det nu som om även kraftverksdammen i Floda kommer att få en fiskväg för laxfiskar redan säsongen 2024 (trots att det var planerat att byggas först 2029!) tack vare frivillig samverkan mellan fiskevårdsområdesföreningarna, LNF och Lerum Energi.

Det långdragna ärendet med L. Stamsjöns utlopp, Kolborydsdämnet och den nya "sjötröskeln" där, har fortfarande inte fått någon lösning vilket påverkar vattenflödet och därmed den rika fiskpopulationen i Alebäcken negativt. Vid midsommartid var bäcken näst intill torrlagd och under en period rann det inget vatten i dess utlopp. Lägg därtill att när Lerums kommun under sensommaren avledde Alebäckens vatten medan kulvertarna under E20 sanerades, så hindrades även vandringen av leköring i Alebäcken under en viktig tid. Som resultat har antalet öring-ungar i bäcken minskat till lägsta nivå sedan provfiskena startade på 1980-talet. Vi arbetar aktivt för en bra lösning vid L. Stamsjöns utlopp så att såväl naturvårds- som friluftsliv gynnas.

En annan viktig insats är att via Sävåns Vattenråd, som vi är representerade i, genom skrivelser ha påverkat regeringen att fortsatt kalka vattensystem på samma nivå som tidigare trots minskade anslag och ökade kalkkostnader.

Amfibier

Arbetet med att ytterligare förbättra förutsättningarna för den större vattensalamandern och övriga amfibier har påbörjats under 2023. Vid Gråbo grusgrop har bland annat skuggande buskar rensats och två informationsskyltar, identiska med dem vid backsvalorna, satts upp vid de viktigaste dammarna. Det genomförda arbetet gynnar även trollsländor och andra insekters förekomst i gropan.

Insekter

Vi hade två trollslände-exkursioner under sommaren. En gick till Lilla Långetjärn i Härskogen där vi hittade den sällsynta spetsfläckad trollslända. I augusti besökte vi Bengts dammar i

Stenkullen men det var ganska dåligt väder och inte så många trollsländor. Men i trevligt och kunnigt sällskap hittar man alltid något att titta närmare på.

Fladdermusgruppen

Fladdermusgruppen har haft en programpunkt som genomfördes i mitten av augusti i området kring Stålebo i västra Lerum. Till vår hjälp hade vi även i år fladdermusexperten Bengt Edqvist, som guidade oss och berättade om fladdermössens liv och livsvillkor. Totalt deltog 18 personer i denna uppskattade fladdermusspaning.

Natursnokarna

Natursnokarna har träffats 6 gånger under 2023. Vi har hittat på allt från att leta spår efter stora djur till att leta spår efter små. Att använda våra sinnen hörseln, känseln, lukten, synen och smaken i naturen är alltid lika uppskattat.

Vi har kvar våra återkommande avslutningsträffar varje termin som knyter ihop säcken. Våren avslutas med att häva efter vattenlevande varelser och hösten avslutas med pepparkaksmys på första advent.

Hemsida och Facebook

Hemsidan har liksom tidigare år skötts av en arbetsgrupp bestående av Lars-Owe Stakeberg och Barbro Andreasson. På hemsidan presenteras bland annat föreningens ställningstaganden i olika frågor, skrivelser till kommun och myndigheter samt samtliga programaktiviteter innefattande bland annat Fågelgruppens, Botanikgruppens och Natursnokarnas utflykter. Hemsidan uppdateras kontinuerligt med ny information samt kontinuerliga fågelobservationer i kommunen och har adressen <https://lerum.naturskyddsforeningen.se/>.

LNF finns på Facebook. Där annonseras bland annat de aktiviteter som LNF anordnar. Där hittar du också extra programpunkter som inte fanns vid programbladets tryckning. Sök på Lerums Naturskyddsförening eller gå in via föreningens hemsida.

Fältbiologerna har tyvärr ingen verksamhet i Lerum. Lerums Naturskyddsförening avvaktar eventuella möjligheter att återstarta fältbiologverksamhet.

Lerum i januari 2024

Catharina Pettersson (ordf), Stefan Larsson (v. ordf), Bo Nilsson (sekr), Lars Hultén (kassör), Lars-Erik Karlsson, Bertil Svensson, Anette Heijnesson Hultén, Håkan Jernehov, Ingrid Grange, Lena Jernehov, Mikael Sundström, Tommy Aronsson, Pierre Schöneman, Erika Tyrberg, Kjell Hansson